BLOM ECOLOGIE
Verbindt natuur en samenleving

Blom Ecologie
Koeweistraat 2
4181 CD Waardenburg

0418 820 288
info@blomecologie.nl
www.blomecologie.nl

KVK 67221904
BTW nr. NL856882999B01
IBAN NL21RABO0314240683

Gemeente Maashorst
T.a.v. [redacted]
Postbus 83
5400 AB Uden

Onderwerp: Maatregelenplan t.b.v. das Voederheil te Zeeland
Datum: 27 december 2024
Project: 2024-0682
Samensteller: ir. ing. [redacted]

1. Inleiding

Aan de Landweer en Voederheil te Zeeland is een bedrijventerrein gesitueerd. De initiatiefnemer is voornemens het bestaande bedrijventerrein uit te breiden. De gemeente Maashorst heeft het ontwerp bestemmingsplan Uitbreiding Voederheil 2024 ter inzage gelegd. In januari 2024 is door een aantal gezamenlijke natuurorganisaties een zienswijze ingediend. De ingediende bezwaren worden hieronder behandeld, waarbij de afwezigheid van een gunstige inrichting ten behoeve van de das het grootste bezwaar was.

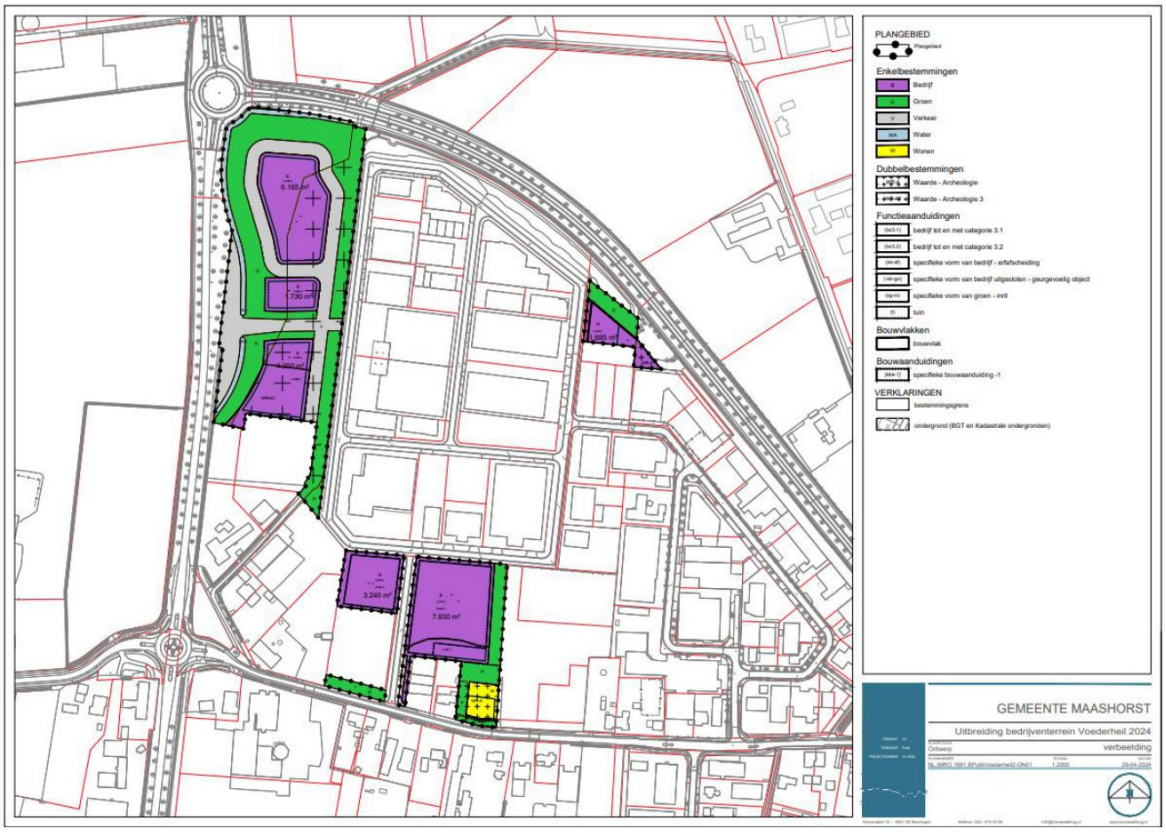
1.1 Planlocatie

De planlocatie is gelegen aan de Landweer en Voederheil te Zeeland. De planlocatie bestaat uit groenstroken met bomen en paardenweides. Aan de Landweer is een groenstrook gelegen bestaande uit een grasveld en een kleine bosschage van zomereiken. Ten noorden van deze locatie ligt een watergang, deze wordt met de beoogde ingreep niet aangetast. Aan de Voederheil zijn paardenweides gelegen. Aan de west- en oostzijde van deze locatie bevinden zich bomenlanen van zomereiken. Aan de west- en noordzijde is een watergang gelegen. Deze is watervoerend en dichtbegroeid met braam.

1.2 Beoogde ruimtelijke ingreep

De beoogde ruimtelijke ingreep betreft het uitbreiden van een bedrijventerrein, waarbij tevens een nieuwe ontsluitingsweg wordt gerealiseerd. Hiervoor worden enkele bomen gekapt op beide locaties, aan de Landweer en Voederheil. Tevens wordt de watergang op de locatie Voederheil aan de westzijde verlegd. Het vigerende bestemmingsplan voorziet niet in deze beoogde ruimtelijke ingreep, waardoor een bestemmingsplanwijziging benodigd is. Onderstaand volgt een korte opsomming van de ingrepen en effecten:

- kappen van bomen: kapwerkzaamheden en afvoer hout;
- verleggen van watergang: graaf- en dempwerkzaamheden;
- verwijderen terreininrichting, waaronder gedeelte van het groen: graafwerkzaamheden, transport (afvoer) van materiaal en groen;
- egaliseren terrein: graafwerkzaamheden en grondtransport;
- realisatie nieuwbouw: algemene bouwwerkzaamheden;
- revitalisatie terrein en aanleg verharding: allerhande (straat- en hoveniers) werkzaamheden.

Figuur 1.1 Visuele representatie van de beoogde situatie (bron: Buro Waalbrug).

1.3 Zienswijze

In januari 2024 hebben verschillende natuurorganisaties een zienswijze ingediend op het ontwerp bestemmingsplan. Zij concluderen dat door de aanwezige verkeersslachtoffers op Bergmaas en Middenpeelweg en uit de op camera veelvuldig geconstateerde aanwezigheid van dassen het gebied van betekenis is voor de das. Wij kunnen ons niet vinden in de door de natuurorganisaties vorengenomen conclusie. De natuurorganisaties wijzen erop dat het gebied grasland (c.q. paardenweide) bevat en daarmee een waardevol foerageergebied voor dassen uit de zeer nabijgelegen burcht betreft. Ze geven tevens aan dat er meerdere dassenburchten aanwezig zijn in een straal van 2 kilometer rondom de planlocatie en 1 dassenburcht en een bijburcht op korte afstand (bron NDFF, 2012-2022). Daarnaast wijzen de natuurorganisaties op de aanwezigheid van wijstgronden en de ecologische waarde hiervan. Ze geven aan dat er met de inrichting rekening gehouden moet worden met dit type gronden.

Voor Voederheil zijn geen wildcamera's uitgezet, wegens het in eerste instantie uitsluiten van essentieel foerageergebied voor de das tijdens het vooronderzoek. Het gebied betreft geen permanent grasland, maar worden er afwisselend gewassen (c.q. aardappels) geteeld. In deze jaren biedt het perceel weinig tot geen voedsel voor de das.

1.4 Verkeersslachtoffers

In de periode 2017-2022 zijn er in de omgeving van de planlocatie 8 verkeersslachtoffers gemeld. Daarnaast zijn er 3 extra verkeerslachtoffers bekend die niet bij Stichting Das&Boom terecht zijn gekomen (pers. communicatie. lokale dassenwerkgroep). De weg de Bergmaas lijkt daardoor een flinke barrière voor de dassen en een risico voor de populatie op lokaal niveau. Aan de westzijde van de percelen k559, k1247, k1249, k1251 en k1253 is er reeds een faunapassage aanwezig.

Tabel 1 Samenvatting van de verkeersslachtoffers das (bron:waarneming.nl)

Datum en tijdstip	Potentie	Onderbouwing
2023-03-28 08:41	1 adult, slachtoffer verkeer, gezien	Zeeland - Nieuwveld (Noord-Brabant)
2022-04-27 12:52	1 adult, slachtoffer verkeer, gezien	Zeeland - Graspeel (Noord-Brabant)

2022-03-25 09:57	1 adult, slachtoffer verkeer, gezien	Zeeland - Nieuwveld (Noord-Brabant)
2020-05-09 19:50	1 adult, slachtoffer verkeer, gezien	Zeeland - Graspeel (Noord-Brabant)
2018-05-27 09:44	1 adult, slachtoffer verkeer, gezien	Zeeland - Kreitsberg (Noord-Brabant)
2015-09-03 12:10	1 slachtoffer verkeer	Zeeland - Graspeel (Noord-Brabant)
2015-04-10 08:15	1 slachtoffer verkeer	Zeeland - Zevenhuis (Noord-Brabant)
2023-03-28 08:41	1 adult, slachtoffer verkeer, gezien	Zeeland - Nieuwveld (Noord-Brabant)

1.5 Populatie dassen Zeeland

Er zijn meerdere dassenburchten aanwezig in een straal van 2 kilometer rondom de planlocatie en 1 dassenburcht en een bijburcht op korte afstand (bron: lokale dassenwerkgroep). Het is echter onbekend of deze burchten momenteel in gebruik zijn (actieve burchten) en om hoeveel separate families van dassen het daadwerkelijk gaat.

1.6 Waarde van het gebied voor de das

Voederheil

De das leeft in gebieden die bestaan uit een combinatie van diverse habitattypen, waaronder vochtige graslanden. Het gaat om een combinatie van hooggelegen als laaggelegen gronden die op korte afstand van elkaar liggen, in meestal kleinschalige akker- en weidelandschappen met voldoende bosjes, houtwallen, singels en heggen en eventueel fruitbomen. Belangrijk voor het habitat van de das is dat er voldoende voedselaanbod is, goed vergraafbare (hogere) grond aanwezig is, voldoende dekking in de vorm van houtwallen of heggen is en het gebied weinig wordt verstoord (BIJ12 kennisdocument Das, 2017). Een paardenweide heeft over het algemeen een lagere voedingswaarde dan weides begraasd en bemest door koeien. Paarden bijten het gras af met de tanden, waardoor het gras heel erg kort blijft. Grazende koeien bijten het gras niet af, maar slaan hun beweeglijke tong om een pluk gras en trekken het los. Hierdoor blijft het gras langer, wat een gunstig effect heeft op de aanwezige wormen in de bodem. De planlocatie betreft een paardenweide, die gezien vorengenoemde een minder waardevolle functie heeft voor de das dan een koeienweide. Daarnaast worden er in 2024 aardappelen geteeld, welke een weinig waardevol functie heeft voor de das. Doordat er gewassen geteeld worden, is Blom Ecologie van mening dat dit gebied secundair foerageergebied voor de das betreft.

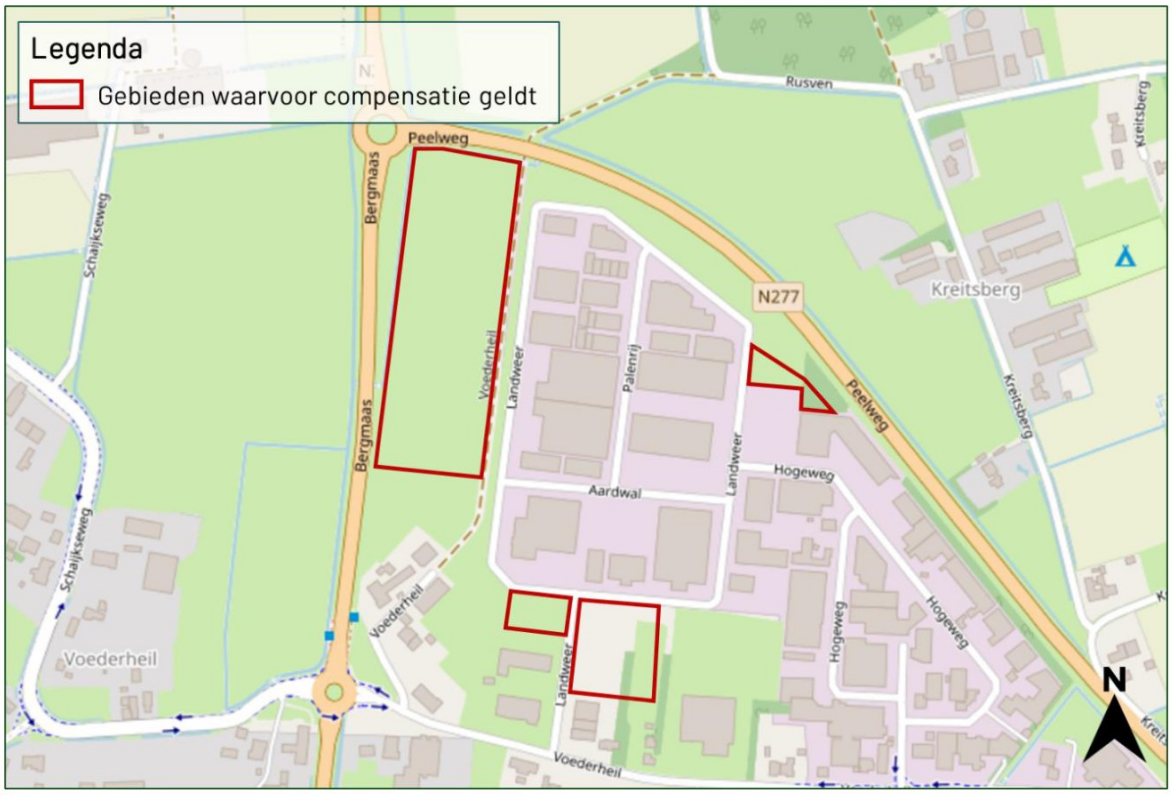
Peelweg

Dit betreft momenteel een braakliggend grasland. Door afwezigheid van bemesting zal er weinig voedselaanbod aanwezig zijn op het perceel. Daarnaast is dit gebied voor de das lastig te bereiken.

Landweer zuid

Deze twee zuidelijk gelegen percelen betreffen schapenweides. Schapenweides kunnen toegekend worden als primair foerageergebied (Kennisdocument Das, Bij12 2017). Echter is het perceel volledig omheind, wat de das bemoeilijkt om het perceel te bereiken. Daarnaast is de ligging ongunstig doordat het omsloten wordt door een bedrijventerrein wat veel verkeer met zich mee brengt.

Als compensatiemaatregel wordt aangehouden dat primair essentieel foerageergebied met 120% gecompenseerd dient te worden en secundair essentieel foerageergebied met 50%, mits op de vervangende oppervlakte een kwaliteitsverbetering plaats heeft gevonden zodat dit gebied jaarrond gebruikt kan worden door de das. In totaal zal er aan 5,2 hectare (51.350 m^2) bebouwd worden. Dat betekent dat er circa 2,6 hectare aan compensatie aangelegd dient te worden bij het verloren gaan van secundair essentieel foerageergebied (Kennisdocument Das, Bij12, 2017). In totaal zal 4,4 ha ingericht worden, waardoor ruimschoots aan deze eis wordt voldaan. De ruimschootse overcompensatie betekent dat er 1,8 hectare meer ingericht wordt dan strikt noodzakelijk.

Figuur 1.2 De gebieden waarvoor compensatie voor dassenfoerageergebied geldt. Dit betreffen de locaties Voederheil, Peelweg en Landweer zuid. In totaal zal 5,2 ha bebouwd worden.

1.6 Beschermingsregime das

De soortenbescherming van de Wet natuurbescherming valt uiteen in drie beschermingsregimes:

1. soorten op grond van de Vogelrichtlijn (art. 3.1 Wnb);
2. soorten op grond van de Habitatrichtlijn (art. 3.5 Wnb);
3. andere (nationaal beschermde) soorten (art. 3.10 Wnb).

De das is een nationaal beschermde soort in de zin van art. 3.10 van de Wnb. Voor zover hier van belang is het op grond van art. 3.10 lid 1 onder b Wnb verboden om:

'de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen'.

Foerageergebieden van 3.10 soorten worden in beginsel niet beschermd via het soortenbeschermingsregime van de Wnb. Dit is alleen anders als:

1. het foerageergebied samenvalt met een vaste voortplantings- of rustplaats, of
2. sprake is van essentieel foerageergebied (ABRvS 7 juli 2021, ECLI:NL: RVS:2021:1457).

Onder het essentieel foerageergebied wordt verstaan:

'een foerageergebied dat van wezenlijk belang is voor het functioneren van de voortplantings- of rustplaats wanneer er geen alternatieve foerageergebieden zijn om eventuele aantasting daarvan op te vangen' (ABRvS 10 januari 2018, ECLI:NL: RVS:2018:12).

Indirect geniet essentieel foerageergebied van een das dus dezelfde juridische bescherming als een vaste rust- en verblijfplaats c.q. burcht. Door het treffen van tijdige maatregel, namelijk het aanleggen van een compensatiegebied, zal voorkomen worden dat door de ontwikkeling van het bedrijventerrein de burchten in de omgeving zijn functionaliteit verliezen. In hoofdstuk 2 worden deze compensatiemaatregelen beschreven en toegelicht. In hoofdstuk 3 worden de te treffen maatregelen benoemd.

2. Compensatiemaatregelen

2.1 Maatregelen t.b.v. das

Ten behoeve van de das zullen de percelen k559, k1247, k1249, k1251 en k1253 gunstig worden ingericht. In totaal beslaan deze percelen een oppervlakte van 4,4 ha. In 2024 werden er op deze percelen aardappels geteeld. De afgelopen jaren werden een tweetal gewassen geteeld (afwisselend mais en aardappels), welke tevens sporadisch afgewisseld werd met aanleg van grasland (figuur 2.1). Grasland is voor de das alleen gunstig indien deze dusdanig beheerd wordt. Dat wil zeggen frequent maaien of het laten begrazen. Een hoogte van hoger dan 5 cm aan gras maakt het voor de das lastiger om voldoende regenwormen te kunnen vangen (Kennisdocument Das, BIJ12, 2017). De verschillende teelt over de jaren en het beperkt beheer aan grasland betekent dat het perceel niet ten gunste van de das is. Deze percelen kunnen derhalve als volledige compensatie voor de das dienen.

Figuur 2.1 Visuele weergave van het nieuw in te richten gebied op 22 februari 2023. Hierop vindt verschillende teelt plaats (mais en aardappels), afgewisseld met grasland (bron: gemeente Maashorst).

Het gebied zal ingericht worden met 2 kleine poelen, voldoende hagen en een gras-klavermengsel. Aan de westzijde is reeds een faunapassage aanwezig. De afrastering behelst echter maar een klein deel. Aan de zuid- en westzijde is ook een raster aanwezig, maar deze is onvoldoende dassen werend. Het raster is te laag, waardoor een das eroverheen zou kunnen klimmen. Daarnaast is het raster op enkele plekken ingezakt. Dit dient hersteld te worden.

2.2 Aan te planten soorten

Voor het gebied wordt met name een 'heggenlandschap' beoogd. Soorten als eenstijlige meidoorn, sleedoorn, wegedoorn, kornoelje, hazelaar, liguster en hondsroos worden hierbij aangeplant. Het is te adviseren dat de struiken en bomen die worden gebruikt opgekweekt zijn uit zaden van autochtone herkomst. Voor het gras-klavermengsel wordt de volgende mengselverhouding aanbevolen 25-35 kg graszaad, 4-6 kg rode klaver (4 kg diploïde of 6 kg tetraploïde) en 2-3 kg witte cultuurklaver.
Voor maaiweides die langer dan drie jaar moeten blijven liggen zijn Engels raaigrasrassen aan te bevelen met een vroege voorjaarsontwikkeling (vroege hooitypes). Geschikte rassen om bij te mengen zijn: Riesling, Alice of Aberherald *(Handboek Grasklaver, Louis Bolk Instituut).*

2.3 Wijstgronden

Wijst is een uniek natuurverschijnsel dat zich kenmerkt door natte hoger gelegen gronden en droge lager gelegen gronden. Dat komt doordat grondwater langs de (Peelrand)breuklijn omhoog wordt gestuwd. Op de wijstgronden komt de aanwezigheid van soorten als heikikker, kamsalamander en nachtegaal voor. Een natuurvriendelijke inrichting kan een bijdrage leveren aan het habitat van vorengenoemde soorten. Op dergelijke gronden komen ook soorten als das, wezel en hermelijn voor. Door de groene inrichting en de faunapassages zullen de soorten hier gebruik van maken. Ook vlindersoorten als het oranjetipje en de grote weerschijnvlinder zijn soorten die aanwezig zijn op wijstgronden. Met de inrichting van het nieuwe perceel kan hier rekening mee gehouden worden. Door de aanplant van een strook pinksterbloemen (de waardplant van oranjetipje) wordt er een bijdrage geleverd aan waardevolle soorten die voorkomen op wijstgronden. In de inrichting zal een vlak met pinksterbloemen worden aangeplant.

2.4 Beheer

Gras-klavermengsel

Goed teeltmanagement speelt een grote rol in het succes van grasklaver. Klaver komt beter tot zijn recht wanneer het stikstofgehalte niet te hoog is. Het bemesten met kunstmest dient derhalve voorkomen te worden. Indien er bemest dient te worden, dient er met drijfmest te worden gewerkt. In sommige gevallen kan een bemesting met een kali-meststof zorgen voor een betere opbrengst en kwaliteit.

Poelen

Poelen behoeven relatief weinig beheer. Het enige probleem is dat ze na verloop van tijd verlanden. Bij kleine poelen geniet het de voorkeur om manueel te werken. Volg bij het opschonen zo veel mogelijk het oorspronkelijk profiel, zoek de grens van de oorspronkelijke minerale bodem en de sliblaag. De poel hoeft hierbij niet vergroot te worden. In het slib bevindt zich ook een zaadbank van waterplanten en watervlooien, een dunne laag slib overlaten is dus waardevoller. Opschonen dient plaats te vinden in september-oktober. De plantenmassa en slib dient afgevoerd te worden. Het laten liggen om soorten een kans te geven om eruit te kruipen is enkel waardevol bij zeldzame soorten. In één keer afvoeren scheelt werk. Zorg ervoor eventueel zeldzame waterplanten (kranswieren of breedbladige fonteinkruiden) worden teruggezet, maar let op bij exoten. Idealiter wordt een kwart tot de helft van de poel niet gelijktijdig opgeschoond, maar geldt dit voor het opeenvolgend jaar. Indien een poel snel dichtgroeit met lisdodde of exoten, dan zoveel mogelijk plantenmateriaal verwijderen, inclusief de in de bodem groeiende wortelstokken. Laat bij een exotenbesmetting geen plantenmateriaal in het water drijven. Vaker terugkomen om exoten te verwijderen verdient de voorkeur.

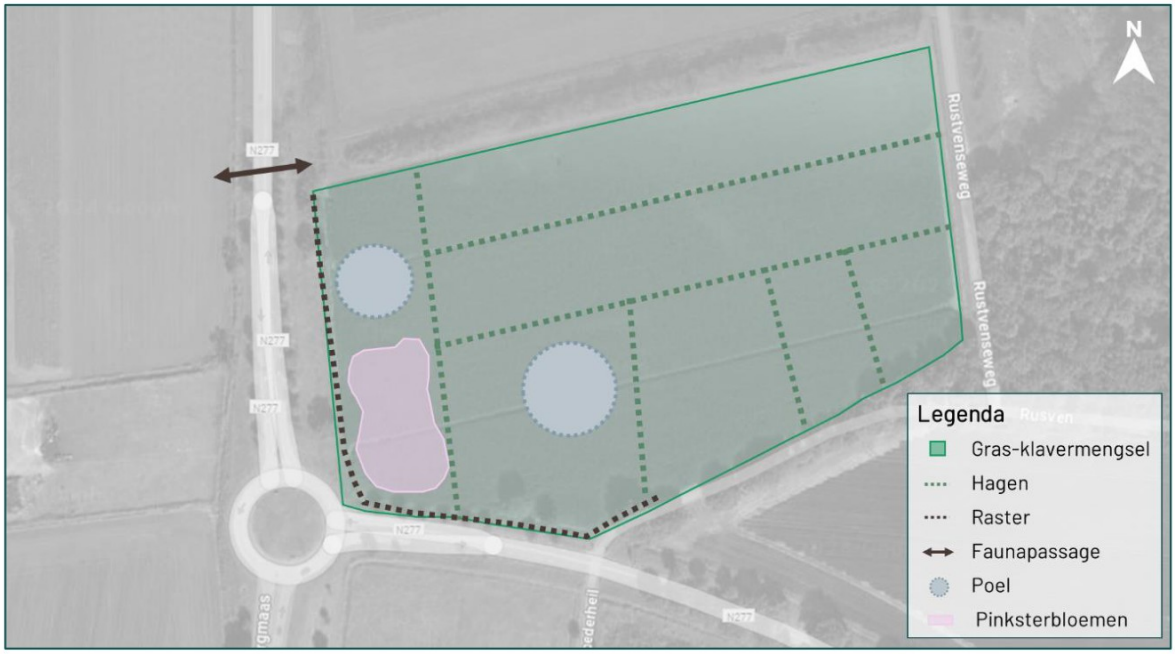
Heggen

Voor een natuurlijk heggenlandschap gelden bepaalde beheercycli. Voor de gekozen aan te planten soorten: eenstijlige meidoorn, sleedoorn, wegedoorn, kornoelje, hazelaar, liguster en hondsroos geldt mogelijk een gewenste 'rommelige' uitstraling, waardoor nauwelijks onderhoud benodigd is. Mochten de heggen na jaren te hoog worden, kan eraan gedacht worden om de toppen te snoeien.

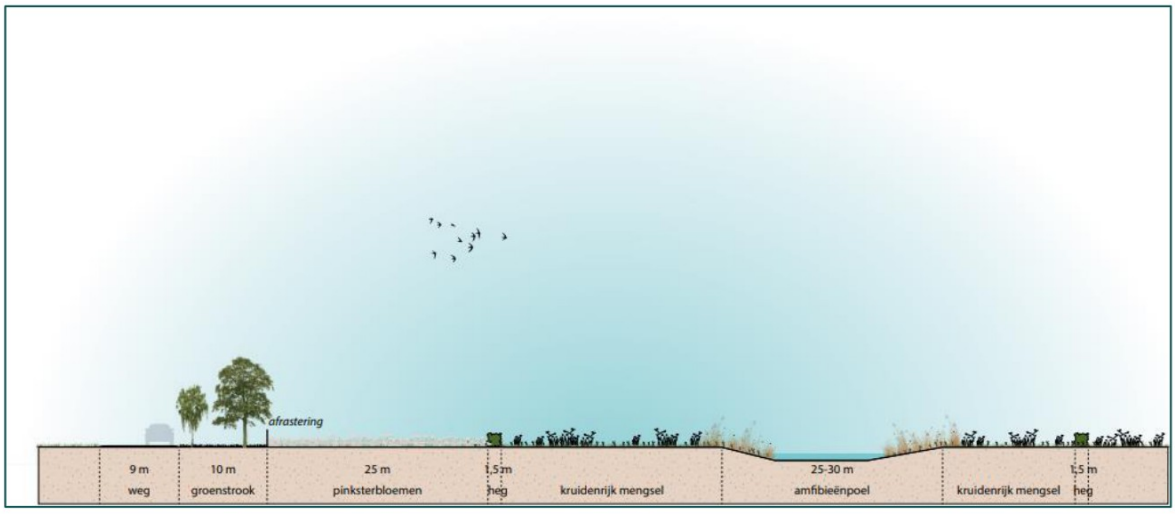
3. Te treffen maatregelen

Voor het compensatiegebied zullen de onderstaand maatregelen getroffen worden:
-Inzaaien gras-klavermengsel (25-35 kg graszaad, 4-6 kg rode klaver (4 kg diploïde of 6 kg tetraploïde) en 2-3 kg witte cultuurklaver;
-Realisatie van 2 natuurvriendelijke poelen (circa 600m^2 en 900m^2);
-Inzaaien gebied met pinksterbloemen (circa 1400m^2);
-Aanleg hagen (eenstijlige meidoorn, sleedoorn, wegedoorn, kornoelje, hazelaar, liguster en hondsroos, 50 cm uit elkaar, breedte 1,5 m, lengte in totaal 700 m);
-Herstel van het aanwezige zuidelijk en westelijk gelegen dassen werend raster.

In figuur 3 zijn de ecologische inrichtingsmaatregelen t.b.v. de das weergegeven. In figuur 4 is een dwarsprofiel toegevoegd. De inrichting omslaat de percelen k559, k1247, k1249, k1251 en k1253.

Figuur 3.1 Ecologische inrichtingsmaatregelen t.b.v. de das voor Voederheil te Zeeland.

Figuur 3.2 Een dwarsprofiel van de inrichting zoals weergegeven in figuur 3 en betreft de percelen k559, k1247, k1249, k1251 en k1253. In bijlage I is een grotere weergave toegevoegd.

BLOM ECOLOGIE
Verbindt natuur en samenleving

We hopen u met dit schrijven voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

Blom Ecologie B.V.,
ir. ing. [redacted]
Auteur

Blom Ecologie B.V.
Koeweistraat 2 - 4181 CD Waardenburg

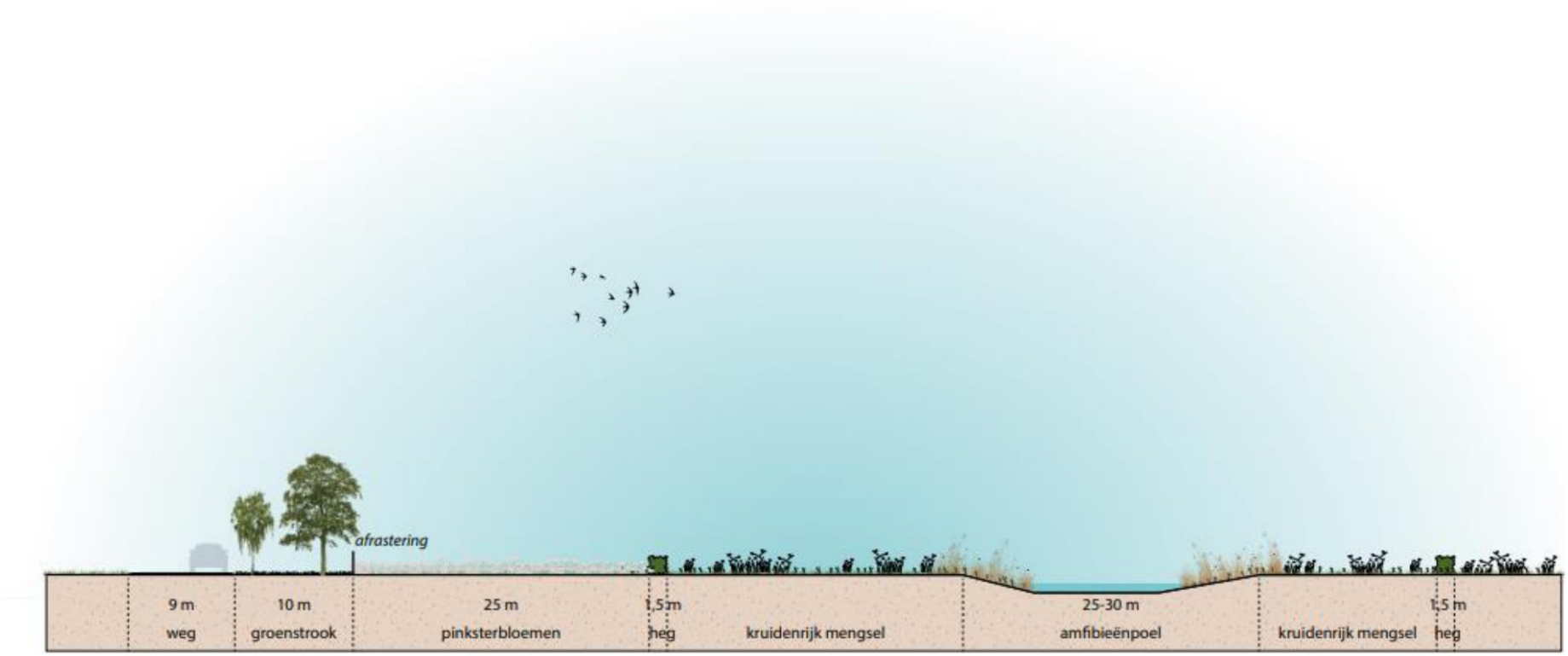
Niets uit deze rapportage mag zonder schriftelijke toestemming van de opdrachtgever en Blom Ecologie B.V. worden gebruikt door derden. Onder gebruik worden alle vormen van kopie, openbaarmaking en elke andere toepassing begrepen. Deze rapportage mag alleen gebruikt worden voor het doel waarvoor het is samengesteld.

Blom Ecologie B.V. is niet aansprakelijk voor schade die voortkomt uit toepassing van de resultaten van werkzaamheden en/of gegevens verkregen van Blom Ecologie B.V.

BLOM ECOLOGIE
Verbindt natuur en samenleving

Bijlage I

Dwarsprofiel inrichting k559, k1247, k1249, k1251 en k1253

BLOM
ECOLOGIE
Verbindt natuur en samenleving